

نشست پنجاه و پنجم از سلسله نشست‌های گفتگوهای راهبردی:

مبارزه با فساد و ایجاد شفافیت اداری در گرجستان و انتقال تجربیات به ایران

پنجاه و پنجمین جلسه از سلسله نشست‌های «گفتگوهای راهبردی»، در تاریخ سیزده اسفند ماه ۱۳۹۷، با سخنرانی آقای دکتر ولی کوزه‌گر کالجی، پژوهشگر ارشد مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز با عنوان «مبارزه با فساد و ایجاد شفافیت اداری در گرجستان و انتقال تجربیات به ایران» در سالن نشست‌های مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری برگزار شد.

خلاصه آنچه در این نشست گذشت:

۱- از آنجا که گرجستان با ما قرابت‌های زیادی (اعم از قرابت جغرافیایی، تاریخی-فرهنگی، سطح توسعه اقتصادی و روند مشابه از اقتصاد دولتی به اقتصاد بازار و...) دارد؛ ادعای پژوهش حاضر آن است که ۹۰ درصد تجربه گرجستان در مبارزه با فساد (جز ۱۰ درصدی که به نسبت آن با اروپا بازمی‌گردد) در کشور ما قابل اجراست.

۲- گرجستانی‌ها در عرصه سیاستگذاری مبارزه با فساد در این پانزده سال از بعد از انقلاب رنگی ۲۰۰۳ و روی کار آمدن ساکاشویلی چهار مرحله را گذرانده‌اند. نخست تصویب قوانین مبارزه با فساد (هفت قانون پایه‌ای این‌ها عبارتند از قانون تضاد منافع و فساد، خدمات مدنی، ایجاد محدودیت برای بستگان مقامات، قانون جزایی مصادیق فساد اقتصادی و اداری، قانون نهادهای نظارت ملی و کمیسیون‌های نظارتی، قانون آزادی اطلاعات و قوانین در حوزه دولت الکترونیک) در مرحله دوم شورای مقابله با فساد را زیر نظر وزارت دادگستری تشکیل دادند. در مرحله سوم سند استراتژی مقابله با فساد را منتشر و در مرحله چهارم اکشن‌پلن را اجرا کردند. نکته مهم اینکه گرجستان برخلاف ما به صورت یکپارچه عمل کرده است؛ یعنی یک سند را زیر نظر یک شورا طی ۱۵ سال اخیر بکار گرفته است. شورای مقابله با فساد زیر نظر وزارت دادگستری است اما هم از بخش‌های اجرایی و دولتی، هم بخش پارلمانی و هم از بخش قضایی و همچنین تعدادی از نهادهای بین‌المللی مثل اینترنشنال ترنسپرنسی در آن عضو هستند.

۳- آغاز مقابله با فساد در گرجستان از دو بخش قضایی و انتظامی بوده است. فاصله ۲۰۰۳-۲۰۰۵ مرحله مبارزه سخندان با فساد بود. در گرجستان با چهار میلیون جمعیت ظرف چند هفته دوازده هزار نیروی پلیس را بازداشت و چندین هزار قاضی و دادستان را برکنار کردند. اگرچه اعدام نداشتند؛ اما بازداشت و برکناری و محاکمه به صورت گسترده داشتند. پس از آن پلیس را تجهیز کردند و به شدت با دوربین‌های داخل ماشین و میکروفن‌های ۲۴ ساعته شدیداً تحت نظارت قرار دادند. از تیم‌های بازرسی مخفی به صورت جدی کمک گرفتند. در کنار این‌ها از اقدامات نمادین مثل ساختمان‌های شیشه‌ای پلیس هم بهره گرفتند. از نظارت بر پایه دولت الکترونیک بهترین بهره را بردند. اداره مستقلی برای دریافت و انتشار اظهارنامه اموال مسئولین تشکیل دادند و تا رده نوه و عروس مسئولین را هم دخیل کردند. نهادهای غیردولتی و

نظارت‌های مردمی را به صورت جدی وارد فرآیند مبارزه با فساد کردند. البته همان‌طور که عموم مردم ما در حال حاضر مبارزه با فساد را باور ندارند؛ عموم مردم گرجستان هم در آغاز جدی بودن حاکمیت در مبارزه با فساد را باور نداشتند و این خود را در شاخص فساد به خوبی نشان داده است. (در ۲۰۰۳ و همزمان با وقوع انقلاب رنگی شاخص ادراک فساد در بدترین وضعیت یعنی ۱.۸ بوده با شروع دستگیری‌ها تغییر چندانی نکرده است اما رفته‌رفته در سال ۲۰۱۶ به ۶.۷ و رتبه حدود ۴۰ در جهان رسیده است.) همراه با بهبود شاخص فساد شاخص‌های دیگر مثل تورم و رشد ناخالص ملی هم بهبود پیدا کرد.

۴- مهم‌ترین اقدامات ایجابی مدیریتی-اقتصادی ایشان در مبارزه با فساد در این ۱۵ سال بدین شرح است: الف) کوچک کردن دولت (از ۲۰ وزارتخانه به ۱۱ وزارتخانه رسیدند؛ نیروی وزارتخانه‌ها را ۶۰ درصد کاهش دادند)؛ ب) آزادسازی اقتصادی و خصوصی‌سازی (در ۲۰۱۵ بنیاد هریتیج جایگاه ۲۲ را در آزادسازی به گرجستان داده است) ج) اصلاح نظام مالیاتی (که به موجب آن از ۲۲ نوع مالیات به ۶ نوع و به رتبه ۲۲ در جهان از این جهت رسیده‌اند.) د) بهبود فضای کسب‌وکار (در ۲۰۱۷ به رتبه ۹ در ۱۲۰ کشور جهان رسیده است، ۸ مرحله لازم برای شروع کسب‌وکار را به ۲ مرحله و ۲۱ روز زمان لازم را به ۳ روز رساندند. در حال حاضر ثبت شرکت در گرجستان تنها یک روز زمان می‌خواهد.) ه) اوج کارشان ایجاد ساختمان‌های خدمات عمومی یا همان ساختمان قارچی (۴۰۰ نوع خدمات دولتی تمام دستگاه‌ها به صورت یکجا در یک ساختمان با ۲۴۷ اپراتور و ۲۰-۴۰ هزار مراجعه‌کننده روزانه؛ ثبت شرکت یک‌روزه هم در همین جاست. ارتباطات ایزوله در این ساختمان به‌گونه‌ای است که جلوی هرگونه فساد و رشوه‌ای را می‌گیرد پیشنهاد طرح این است که چنین ایده‌ای در هر منطقه از مناطق ۲۲ گانه تهران و مراکز استان‌ها پیاده شود.) از دیگر اقداماتشان: اصلاح تعرفه‌های گمرکی (در حال حاضر ترخیص هر کامیون و کانتینر از تمام مرزهای گرجستان به زیر سی دقیقه رسیده است.)؛ اصلاح نظام پرداخت و توزیع ثروت؛ حذف رانت‌های اطلاعاتی به ویژه در زمینه مناقصه‌های عمومی و بخش اقتصادی؛ شفاف‌سازی منابع مالی احزاب سیاسی و رقابت‌های انتخاباتی؛ کاهش تصدی دولت؛ بین‌المللی کردن بانک‌ها؛ حذف سیاست چند نرخ ارز و...

برای مطالعه و دریافت متن کامل این مقاله، روی لینک زیر کلیک کنید.